Societas Intellectualis Seniorum
Stockholm

Referat från SIS sammankomst den 19 oktober 2026 med föredrag av den tidigare analyschefen vid Pensionsmyndigheten ***Ole Settergren*** *som berättade för oss om* ***”Myndigheter, när de är som bäst och sämst”***

Höstens andra sammankomst, inledd som vanligt med en trerättersmiddag, hade lockat ett trettiotal av våra medlemmar. Kombinationen av god mat, trevlig samvaro, och så den stora lockelsen, möjligheten att efteråt komma hem med nya insikter i ett nytt ämne, gör dessa kvällar till en varm och fin upplevelse. Denna gång handlade ämnesvalet om våra myndigheter, dessa samhälleliga företeelser som ingen av oss kan komma undan under sin vandring i jordelivet. Alla har erfarenheter, goda och ibland mindre goda. Därför var det nog så lockande att få höra en insider med uppgiften att för kvällen räta ut de frågetecken som vidlåder ett sådant ämne.

Men, ingen förkovran utan spis. Kvällens middag inleddes med en fantastiskt fin laxmousse, denna gång serverad som ett vackert ägg på kavring. Varmrätten var en majskyckling med en potatiskaka ackompanjerad av rostade rotfrukter och en delikat svampsås. Allt avrundat med en äppelpaj med vaniljsås, en sås som likt bomull lade sig runt hjärtat. Som traditionen bjuder hade vår fd sekreterare författat två texter till den Olrogska melodin ”Vi har varit på turné”, den första texten antydde nog så träffande att någon regeringsbildning, nu mer än en månad efter valet inte verkar vara i antågande. Den andra texten var ett välkomnande av och en hyllning till kvällens föredragshållare, **Ole Settergren**.

Ole har en bakgrund som mångårig chef i statsförvaltningen, dessutom hårt engagerad som vanlig hederlig medborgare med en driv att ”allt måste gå rätt till”. En av hans stora uppgifter har varit konstruktionen av dagens pensionssystem. Som tack för detta arbete, som har spridit frukt och glans utanför landets gränser, så har Ole erhållit medalj av Frankrikes president Emmanuel Macron. Han är dessutom promoverad till hedersdoktor vid ett av Italiens universitet. Ole är en av uppfinnarna till den så kallade pensionsbromsen, den automatiska balanseringsmekanismen som aktiveras om pensionssystemets utbetalningar blir större än dess ”inbetalningar”. Detta har varit viktigt så att systemet har en långsiktig stabilitet. När det så kallade balanstalet blir positivt så stängs bromsen av och systemet återgår till sin normala funktion. Numera finns även en ”gas” i systemet som stoppar in överskott i detta vid goda tider. Därmed tryggas vår normala allmänna inkomst- och tilläggspension.

Parallellt med detta arbete har Ole verkat som en blåslampa i en offentlig debatt som många, särskilt på myndighetsnivå, inte sett som förenlig med hans offentliga uppdrag. Som den rakryggade medborgare han är så har få oegentligheter eller dåliga beslut passerat hans ögon utan protester. Till slut blev obekvämligheten för stor för hans arbetsgivare som därför köpte ut Ole från sina uppdrag. Han är numera kanslichef på ”Insamlingsstiftelsen för bättre myndigheter”. Många är de journalister som följt hans väg i offentligheten och har kunnat ”haka på” i hans kritik av diverse felbeslut som staten på olika sätt fattat.

Vad är det då som så starkt har irriterat hans arbetsgivare så att han placerades i giftskåpet? Med svenska trygghetslagar i arbetslivet och med över 30 år i statens tjänst så krävs det ändå en del som medför att topplocket går hos berörd myndighetschef. När Ole tillsammans med fler anställda på Pensionsmyndighetens skrev ett öppet brev som pläderade för att Thomas Bodström inte skulle få tillträda som landshövding i Stockholm så blev detta en av de första spikarna i Settergrens kista. Bodström hade varit Regeringens val och beslut, det som stoppade denna utnämning var den då nyss briserade bomben om skandalbolaget Allra som försnillat hundratals miljoner av skattebetalarnas pengar. Bodström satt i denna bolagsstyrelse som möjliggjort de vidlyftiga affärerna som sedan renderade i fängelsedomar för fler av de styrande i bolaget. Detta visade sig inte vara gynnsamt för en blivande landshövding.

Nästa ”affär” för staten blev Oles m fl irritation över att Ann-Marie Begler, då generaldirektör för Försäkringskassan, fick sparken. Beslutet för detta var fattat på politiska grunder vilket renderade i en KU-anmälan och ett misstroendevotum mot socialförsäkringsministern Annika Strandhäll.

Ett par år går till dess att det var dags igen. JK Mari Hedenborg hade beslutat att en våldtäktsdömd man skulle tillerkännas 840 tkr då hon ansåg att han skulle haft viss straffrabatt. JK ansåg att hon inte hade något annat val, ett beslut som efter rättsliga turer initierade av Ole visade sig vara felaktigt. En betydligt lägre summa hade varit möjlig.

Staten är som bäst när man ger medborgarna snabba och korrekta beslut och när man svarar i telefon så att allmänheten blir hjälpt när behov finns. De som arbetar på en myndighet vill självfallet att det skall vara lätt att ge allmänheten en pålitlig service, men ibland uppstår problem och svårigheter. Ibland fattas felaktiga beslut, men då gäller det också att snabbt korrigera dessa och stå för de fel som uppkommit. Myndigheter får väldigt ofta dålig press, trots detta så upplever Ole att myndigheterna skall ha godkänt i de flesta fall. Ingen på en myndighet vill bli ett slagträ i debatten. Detta kan ibland leda till att man ställer sig i mittfåran och inte vågar fatta korrekta men obekväma beslut. Man vill fatta beslut som uppfattas som sakliga och opartiska. Då kan det tyvärr bli så att vissa obekväma fakta förträngs. Migrationspolitiken är ofta utsatt för kritisk och negativ press. Men Ole anser att migrationen är bra då de invandrare som får ett arbete också bidrar till de nödvändiga inbetalningarna till pensionssystemet. Tyvärr har många invandrare låga löner vilket leder till att de får inkomsttillägg vilket naturligtvis inte är gynnsamt. Detta är inte heller önskvärt i de offentliga debatten vilket leder till att fakta förträngs då våra myndigheter åter inte vill bli slagträn i den allmänna och politiska debatten.

En uppgift för alla myndigheter är att besvara remisser, inte minst från Regeringen. Här är önskemålet naturligtvis att myndigheten skall utnyttja sin expertis och besvara remisserna med ett kort ställningstagande, ja - nej, och sedan tydligt motivera sitt svar. I detta fall har myndigheten en maktposition. I efterhand kan felaktigheter ha inträffat, t ex Da Costa-fallet som blev ett justitiemord, eller Palmeutredningen som ledde till en kraschlandning. Dessa kraschlandningar förstärks sedan när inte något görs för att erkänna begångna misstag. Inte heller gör vad man kan för att tillrättalägga de misstag som skett.

Detta är ett av de mål ”Insamlingsstiftelsen för bättre myndigheter” har, och där Ole är kanslichef, att få myndigheter att erkänna fel, tillstå svagheter, samt skyndsamt rätta till dessa. Med facit i hand så är Ole mycket nöjd med den uppgörelse som gjordes då han fick lämna livet som chefstjänsteman och initiera bildandet av Insamlingsstiftelsen. På detta sätt är han numera helt fri att ta de debatter och stridigheter som kan uppkomma.

Ett stort tack till Ole som orkar ta striden för oss alla, och tack Andreas för att ha lockat Ole till vår sammanslutning samt varit kvällens värd.

Referatet författat av er sekreterare Peter Forssberg, och för bildcollaget stod vår frivillige hovfotograf Jan Marcusson.